

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

III. Nonnulla expediuntur de differentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

PUNCTUM III.

Nonnulla expediuntur de differentia.

- 1 Inquires primò : An differentia suscipiant magis, & minus? Respondeo differentiam propriissimam constitutam speciei non suscipere magis, & minus, quia essentiale constitutum cuius rei in indivisibili consistit. Differentiam communem suscipere magis, & minus certum est: lignum enim, & quodvis aliud subiectum fit magis, minusve calidum. Accidens quod est differentia propria, aliquando suscipere magis, & minus patet in calore, & frigidityte, quæ passionēs sunt elementorum; semper tamen essentia, cuius accidens est differentia propria, petit tantam determinatam intensiōem, ita ut si ultra illam aliquid qualitatis subiecto contingat, excessus ille non sit subiecti passio neque propria differentia. Ob hanc rationem possit aliquo modo dici propriam passionem formaliter sumptam in indivisibili consistere, & formaliter ut talem non suscipere magis, nec minus.
- 2 Inquires secundò : An genus sumatur à materia, & differentia à forma? Respondeo genus, & differentiam sumi à tota rei entitate; dicitur autem genus sumi à materia, & differentia à forma, quia genus assimilatur materiæ propter indifferentiam, quam habet ad plures differentias, sicut materia ad plures formas. Similiter differentia assimilatur formæ, quia sicut hæc materiam determinat, & actuat, sic illa determinat genus, quod contrahit.
- 3 Inquires tertio : An differentia infima, & subalternæ sint eiusdem rationis? Respondeo affirmatiue, quia eodem modo contrahunt genus sibi superius, & constituunt speciem infimam, & speciem, quæ genus est subalternum.
- 4 Inquires quarto : An possit esse differentia infima constans duobus inadequatis inter se distinctis, quod est idem ac inquirere, an eadem species possit constitui sub duplici genere infimo, quorum vnum alteri non subordinetur? Respondeo in primis certum esse, hoc in omnibus speciebus necessarium non esse, quia homo solum est sub genere infimo animalis, in aliquibus tamen hoc contingere, sicut in actu, quo quis ieiunat ex moriū obediētiæ, & ex moriū temperantiæ, qui actus est sub ratione communi obediētiæ, & temperantiæ, qui inter se non subordinantur. Eadem ratione contingit in voluntate, quæ appetitiua, & spiritalis est, & continetur sub rationibus communibus spiritalis, & appetitiui inter se non subordinatis, ratio enim appetitiui communis est appetitiui materiali, & spiritali, & ratio spiritalis communis est appetitiui, & non appetitiui.
- 5 Nota ex duobus generibus inadequatis non subordinatis confluentibus in eandem entitatem, quodlibet posse considerari per modum differentie aliud efficiens. Sic ex duobus generibus supra assignatis ratio spiritalis potest contrahi per spirituale appetituum in voluntate, & per spirituale non appetituum in intellectu, & ratio appetitiui per appetitum spirituale in voluntate, & per appetitionem materiale in brutorum appetitu.
- 6 Obiciēs contra conclusionem supra traditam Philosophum dicentem ea, quæ sunt sub diuersis generibus esse specie diuersa. Respondeo Philosophum intelligendum esse de generibus adequatis, non de inadequatis, item de generibus inter se oppositis, sicut corporeum, & incorporeum, non de generibus quæ inter se neque oppositionem, neque subordinationem habent.
- 7 Inquires quinto : An differentia sit perfectior genere? Respondeo secundum modum prædicandi perfectius esse genus differentia, quia genus prædicatur in quid per modum per se stantis, & differentia in quale quid per modum alteri adiacentis. Secundum autem modum essendi sentio differentiam perfectiorem esse genere, quia differentia se habet ut forma, & genus ut materia, forma verò materiam perfectione excellit. Hanc rationem impugnat Arriaga disp. 7. sect. 1. subsect. 4. quia si esse per modum formæ est perfectius, prædicari per modum formæ est prædicari per modum perfectioris: ergo est perfectior modus prædicandi. Non valet consequentia, quia terminus perfectius in præmissis attingit entitatem, quæ prædicatur, & in consequenti modum prædicandi, & aliud est prædicari differentiam ut entitatem perfectissimam, aliud prædicari per ætissimo modo, quæ realiter separantur, potest enim

entitas ut summè perfecta imperfecto modo prædicari. Aliam rationem subiicit Arriaga propter quam differentia sit perfectior genere, videlicet quia magis distat ab ente; ea verò quæ magis accedunt singularibus, & distant à ratione vniuersalissima perfectiora sunt. Sed si Arriagam roges, cur minus vniuersalia perfectiora sint vniuersalioribus, nullam aliam poterit reddere, nisi quia superiores conceptus inferioribus contrahuntur, & hi se habent instar formarum respectu illorum.

Inquires sexto : Qualis sit diuisio facta à Porphyrio in differentiam diuisuam generis, & contractiuam speciei? Respondeo esse diuisionem potentie in diuersos actus, siue in eundem diuerso modo explicatum.

Inquires septimò : Qualis sit diuisio differentie facta à Porphyrio in differentiam separabilem, & inseparabilem? Respondeo, secundum munus faciendi differre accidens, in esse differentie esse separabilem ut accidens commune, vel inseparabilem ut differentiam propriam; ac proinde hoc modo intellecta diuisio erit subiecti in accidentia. Si autem per differentiam inseparabilem, intelligatur inseparabilitas per modum essentie quæ conuenit tantum differentie propriissimæ, diuisio erit analogi in analogata, iuxta dicta Punct. 2. Vltimò si hæc diuisio tradatur de differentia ut prædicabili quomodocumque explicetur erit generis in species, quia differentia communis, propria, & propriissima vniocè conueniunt in ratione prædicabilis. Solet hic disputari an differentia inferior formaliter superiore includat, de quo in Metaph. Controu. 1. §. 4.

PUNCTUM IV.

De differentia formaliter ut prædicabili.

Differentia propriissima tertium prædicabile constituit distinctum à genere, & specie, ut constat ex his quæ de his prædicabilibus tradidi. Definuit Porphyrius differentiam, quod prædicatur de pluribus differentibus specie in quale quid, quam definitionem communiter recentiores impugnant, quia non conuenit differentie infimæ, quæ tantum prædicatur de pluribus differentibus numero. Neque sufficiens est explicatio, quam de illa nonnulli antiqui tradidē de non repugnantia, qui asserbant rectè definiri differentiam per non repugnantiam ad prædicandum de pluribus differentibus specie, quia differentia ut sic abstracta non repugnat de pluribus specie differentibus prædicari. Quæ explicatio nullo modo placet, quia non bene definitur species per id, quod generi præciso non repugnat, aliàs posset definiri homo per animal hinnibile, quia generi secundum se videlicet animali hinnibile non repugnat, & sicut homini ratione differentie repugnat esse hinnibile; sic differentie infimæ ratione differentie, quæ infima constituitur, repugnat prædicari de pluribus specie differentibus.

Expungenda est ergo à definitione particula illa differentibus numero, & definiendum quod prædicatur de pluribus in quale quid, per quam definitionem differt hoc prædicabile à duobus prioribus, quæ nullo modo prædicantur in quale, sed in quid purè; & à posterioribus, quia in quale purè, & nullo modo in quid prædicantur. Alio modo clarius differentiam definiēs, quod prædicatur de pluribus per modum partis formalis essentialis, quæ definitio conuenientiam exprimit differentie cum reliquis prædicabilibus, in hoc quod est prædicari de pluribus, & disconuenientiam cum duobus prioribus in hoc, quod est prædicari per modum partis formalis, & cum posterioribus in eo, quod prædicetur non solum ut pars formalis, quod illis est commune, sed ut pars essentialis, quod neutri illorum cōuenit.

De definito huius definitionis nihil speciale occurrit dicendum præter ea, quæ de genere diximus, videlicet esse naturam denominatam secundā intentione, seu concretum resultans ex natura & secunda intentione. Vide dicta de Genere, ubi explicui quid sit prædicari in quid, & in quale.

Inquiri solet, in ordine ad quid differentia constituatur vniuersalis: de quo breuiter dicendum est non posse constitui vniuersalem in ordine ad speciem infimam, aut subalternam quam constituit, quia respectu huius æqualis est, & ad conuertentiam dicitur, sensibile enim conuertitur cum animali, quod constituit, & rationale cum homine. Certius est non posse vniuersalem constitui respectu generum, quæ